

NoaksArk

REMISSVAR
2026

Remissvar

Ett smittskydd för framtiden (SOU 2026:25)

Sammanfattande ställningstagande

Noaks Ark välkomnar i huvudsak utredningens förslag. Vi bedömer att utredningen presenterar förslag till ett modernt, kunskapsbaserat och proportionerligt smittskydd som bättre överensstämmer med dagens medicinska kunskap, mänskliga rättigheter och folkhälsomässiga behov.

Särskilt välkomnar vi förslaget att avskaffa informationsplikten vid hiv vid sexuella kontakter. Förslaget innebär en nödvändig anpassning av lagstiftningen till dagens vetenskapliga kunskap om hivbehandling och smittsamhet. Vi bedömer att reformen har potential att minska stigma, stärka rättssäkerheten och bidra till ett mer tillitsbaserat förhållningssätt inom smittskyddet

Samtidigt vill Noaks Ark betona att lagändringar i sig inte är tillräckliga. För att reformerna ska få avsedd effekt krävs nationella insatser mot hivrelaterat stigma, utbildning av vårdpersonal, bred informationsspridning samt fortsatta investeringar i testning och prevention.

Remissmatris

Kapitel 2. En ny inriktning för smittskyddet

Kapitel 2.2, s. 102–106

Förslag: Smittskyddet ska i högre grad bygga på frivillighet, individens vilja och förmåga att begränsa smittspridning genom råd och stöd.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Noaks Ark välkomnar förslaget men vill lyfta att erfarenheter från hivområdet visar att kunskap, stöd och tillit är mer effektiva verktyg för långsiktig beteendeförändring än kontrollbaserade åtgärder.

Vi anser att denna princip bör få ett tydligare genomslag i statens finansiering av förebyggande insatser och i stöd till civilsamhället, samt säkerställa att råd och stöd kan erbjudas, vara individanpassat och jämlikt över landet.

Kapitel 3. En flexiblare ordning för klassificering av sjukdomar

Kapitel 3.2.1, s. 120–124

Förslag: Kostnadsfrihet bör kunna gälla fler sjukdomar än allmänfarliga sjukdomar.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Ekonomiska barriärer är ett välkänt hinder för testning och tidig diagnostik. Noaks Ark anser att regeringen särskilt bör främja kostnadsfri provtagning och behandling för att minska sena hivdiagnoser.

Kapitel 3.2.2, s. 124–129

Förslag: Regeringen ska kunna besluta om ytterligare sjukdomar som omfattas av kostnadsfrihet.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Förslaget ger ett mer flexibelt system som bättre kan anpassas till framtida epidemiologiska förändringar.

Kapitel 3.3.2, s. 135–140

Förslag: Löpande översyn av sjukdomsklassificeringar.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Översyner bör genomföras transparent och inkludera representanter från profession, forskning och civilsamhälle.

Kapitel 4. Informationsplikt vid hiv

Kapitel 4.6, s. 175–180

Förslag: Skyldigheten att informera sexpartner om hiv bör avskaffas.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Noaks Ark anser att detta är utredningens viktigaste förslag.

Förslaget:

- harmoniserar lagstiftningen med modern medicinsk kunskap och internationell praxis och rekommendationer.
- speglar evidensen bakom U=U
- stärker integriteten och självbestämmandet för personer som lever med hiv
- förbättrar proportionaliteten i smittskyddslagstiftningen.

Vi delar utredarens bedömning att informationsplikten blivit normbildande på ett sätt som bidragit till stigmatisering av personer som lever med hiv. Stigmat kvarstår och finns starkt i andra länder som aldrig eller delvis haft en lagstiftning om informationsplikt. Vi ser därför positivt på utredningens förslag. Samtidigt vill vi betona att för att minska stigmat behövs även andra insatser.

I dagsläget råder en moment 22 situation där >97% av alla som lever med hiv redan är undantagna informationsplikten samtidigt som >85% av Sveriges befolkning anser att personer som lever med hiv har en skyldighet (oavsett lagförslag) att berätta om sin diagnos. Vi ser därför att en lagändring behöver åtföljas av kompletterande insatser och strukturellt stöd (nationella kampanjer för att minska stigmat, starkt stöd till civilsamhället, handlingskraftiga uppdrag till berörda myndigheter, samordning med regionerna) för att reellt minska stigmatiseringen.

Kapitel 5. Rättigheter och skyldigheter för enskilda

Kapitel 5.6, s. 213–220

Förslag: Förhållningsregler ska endast ges när råd inte kan ges i samförstånd.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kapitel 5.7, s. 220–224

Förslag: Förhållningsregler ska vara individuellt utformade.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kapitel 5.8–5.10, s. 224–231

Förslag: Tidsbegränsning, omprövning och dokumentation av förhållningsregler.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Förslagen stärker rättssäkerheten och minskar risken för oproportionerliga ingripanden.

Kapitel 5.11, s. 231–233

Förslag: Informationsplikten avskaffas men informationsskyldighet kan i vissa fall meddelas som individuell förhållningsregel.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Vi delar bedömningen att individuella och riskbaserade bedömningar är mer ändamålsenliga än ett generellt krav.

Kapitel 5.14, s. 248–251

Förslag: Den enskilde ska ha uttrycklig rätt till råd och stöd.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Vi anser att detta bör kompletteras med ett tydligare erkännande av civilsamhällets roll som stödgivare. Det behöver säkerställas att rätten till råd och stöd ska vara jämlikt över hela landet samt vara individanpassat.

Kapitel 6. Rikskod

Kapitel 6.4–6.5, s. 275–289

Förslag: Rikskodssystemet ska avskaffas efter översyn av SmiNet.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Förutsatt att integritetsskydd, epidemiologisk uppföljning och smittspårning säkerställs bedömer Noaks Ark att systemet kan awecklas.

Kapitel 7. Stärkt skydd mot omfattande smittspridning

Kapitel 7.1.8, s. 326–339

Förslag: Folkhälsomyndigheten ska i undantagsfall kunna besluta om extraordinära smittskyddsåtgärder i väntan på regeringsbeslut.

Noaks Arks svar: Tillstyrker i huvudsak.

Kommentar:

Befogenheterna bör omges av tydliga krav på proportionalitet, transparens och rättssäkerhet.

Kapitel 7.2, s. 343–370

Förslag: Nationellt samordningsansvar för vårdhygien.

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kapitel 7.2, s. 343 - ff

Förslag: Regional smittskyddsläkare och tydligare organisatorisk placering av smittskyddsfunktionen

Noaks Arks svar: Tillstyrker.

Kommentar:

Noaks Ark bedömer att en tydligare organisatorisk placering av smittskyddsfunktionen under politisk nämnd i regionen också kan stärka samverkan mellan regioner, kommuner, civilsamhälle och andra aktörer inom prevention, smittspårning och beredskapsarbete.

Ytterligare synpunkter från Noaks Ark

1. Nationell strategi mot hivrelaterat stigma

Noaks Ark föreslår att regeringen ger Folkhälsomyndigheten i uppdrag att ta fram en nationell kampanj riktad till allmänheten och vissa prioriterade målgrupper samt utökad informationsinsats till vårdgivare avseende hivrelaterat stigma.

Lagändringar är viktiga men otillräckliga för att förändra normer, attityder och diskriminerande strukturer.

2. Nationell implementeringsplan

Noaks Ark föreslår att regeringen tar fram en implementeringsplan inför ikraftträdandet 1 juli 2027.

Planen bör omfatta:

- utbildning av vårdpersonal
- nationella kunskapsstöd
- patientinformation
- informationskampanjer
- uppföljning av stigma
- uppföljning av testningsgrad.

Civilsamhället bör inkluderas i denna plan. Samordning och inkludering av stat, regioner, kommuner, myndigheter och civilsamhället är en förutsättning.

3. Minska sena hivdiagnoser

Noaks Ark vill särskilt framhålla behovet av:

- ökad hivtestning
- uppsökande testverksamhet
- opt-out-testning
- självtestning
- hemtestning
- förbättrad tillgång till PrEP.

Ge Folkhälsomyndigheten en starkare roll och tydligt uppdrag att ta fram stöd och vägledning för regionerna.

4. Civilsamhällets roll

Civilsamhället bör tydligare erkännas som en central aktör i det svenska smittskyddet. Organisationer som Noaks Ark når grupper som ofta inte nås genom ordinarie vårdstrukturer och bidrar till både prevention, testning, stöd och kunskapsspridning.

5. Fast Track Cities

Region Stockholm har anslutit sig till Fast Track Cities. Noaks Ark anser att genomförandet av SOU 2026:25 bör ses som ett viktigt verktyg för att nå målen om noll nya hivöverföringar, noll stigma och förbättrad tillgång till prevention och vård.

Sammanfattande slutsats

Noaks Ark tillstyrker huvuddelen av utredningens förslag. Särskilt välkomnas avskaffandet av informationsplikten vid hiv. För att reformerna ska få full effekt krävs dock att lagändringarna kompletteras med nationella satsningar på för att reducera stigma, utbilda, testa, prevention samt ett långsiktigt stöd till civilsamhället.

Stockholm / 2026-08-21

Teymur Noori

Förbundsordförande Riksförbundet Noaks Ark

Stockholm / 2026-08-21

Torsten Lindström

Styrelseordförande, Noaks Ark Stockholm

Bilaga. Remissmatris

Författningsförslag	SOU-referens	NOAKS ARK ställningstagande	Kommentar
Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)	Kap. 1.1, s. 39–70	Tillstyrker i huvudsak	Noaks Ark välkomnar moderniseringen av smittskyddslagstiftningen och de förändringar som stärker proportionalitet, rättssäkerhet och anpassning till modern medicinsk kunskap.
Avskaffande av informationsplikten vid hiv	Kap. 1.1, s. 39–70 (utvecklas i kap. 4 och 5)	Tillstyrker starkt	Förslaget harmoniserar lagen med dagens kunskap om hiv och U=U samt minskar stigma och diskriminering.
Förhållningsregler endast när råd inte kan ges i samförstånd	Kap. 1.1, s. 39–70	Tillstyrker	Noaks Ark ser positivt på ökad frivillighet och individanpassning.
Individuellt utformade förhållningsregler	Kap. 1.1, s. 39–70	Tillstyrker	Stärker proportionalitet och rättssäkerhet.
Tidsbegränsning och regelbunden omprövning av förhållningsregler	Kap. 1.1, s. 39–70	Tillstyrker	Noaks Ark välkomnar stärkt rättssäkerhet.
Rätt till råd och stöd i smittskyddslagstiftningen	Kap. 1.1, s. 39–70	Tillstyrker	Viktig förstärkning av patientperspektivet.
Avskaffande av rikskod efter översyn av SmiNet	Kap. 1.1, s. 39–70	Tillstyrker	Förutsätter bibehållen epidemiologisk uppföljning och integritetsskydd.
Ändring i miljöbalken	Kap. 1.2, s. 70	Ingen synpunkt	Berör inte Noaks Ark kärnverksamhet.
Ändring i socialförsäkringsbalken	Kap. 1.3, s. 71–72	Tillstyrker	Konsekvensändringar kopplade till
Ändring i epizootilagen	Kap. 1.4, s. 73	Ingen synpunkt	Utanför Noaks Ark verksamhetsområde.
Ändring i zoonoslagen	Kap. 1.5, s. 74	Ingen synpunkt	Utanför Noaks Ark verksamhetsområde.
Ändring i livsmedelslagen	Kap. 1.6, s. 75	Ingen synpunkt	Utanför Noaks Ark verksamhetsområde.

Ändring i lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa	Kap. 1.7, s. 76–78	Tillstyrker i huvudsak	Noaks Ark stödjer starkt beredskap men framhåller vikten av proportionalitet och mänskliga rättigheter.
Ändring i offentlighets- och sekretesslagen	Kap. 1.8, s. 79	Tillstyrker	Integritetsskydd är särskilt viktigt för personer som lever med hiv.
Ändring i lagen om tillfällig stängning av verksamheter på skolområdet	Kap. 1.9, s. 80–81	Ingen särskild synpunkt	Noaks Ark noterar förslaget.
Ändring i smittskyddsförordningen	Kap. 1.10, s. 82–85	Tillstyrker i huvudsak	Förordningsändringarna följer logiskt av lagändringarna.
Ändring i förordningen om läkarvårdsersättning	Kap. 1.11, s. 86	Tillstyrker	Konsekvensändring.
Ändring i förordningen om övervakning av zoonoser	Kap. 1.12, s. 87	Ingen synpunkt	Utanför Noaks Ark verksamhetsområde.
Ändring i livsmedelsförordningen	Kap. 1.13, s. 88	Ingen synpunkt	Utanför Noaks Ark verksamhetsområde.
Ändring i förordningen om vårdavgifter för personer utan tillstånd	Kap. 1.14, s. 90	Tillstyrker	Noaks Ark stödjer åtgärder som underlättar tillgång till vård och smittskyddsinsatser.
Ändring i Folkhälsomyndighetens instruktion	Kap. 1.15, s. 91	Tillstyrker	Starkt nationellt ansvar för vårdhygien och smittskydd är positivt.

Document history

Document summary

COMPLETED BY ALL:

21.08.2026 09:32

SENT BY OWNER:

Sophie Lönn · 20.08.2026 20:09

DOCUMENT ID:

rJGJ7pEvfg

ENVELOPE ID:

rkGyQTEdMX-rJGJ7pEvfg

DOCUMENT NAME:

Noaks Ark- remissvar_2026.pdf

10 pages

SHA-512:

b7e536c5833ca81bcaec6fe1c167c3bf03db5e17f09cdd5

8fd587cea492f1ccad41df1a7961eca6a7132b30a8c3e06

bc56bd3ae29594e75ba362ff92e3138218

Activity log

RECIPIENT	ACTION*	TIMESTAMP (CET)	METHOD	DETAILS
Josef Torsten Lindström torsten.lindstrom@noaksark.org	Signed Authenticated	20.08.2026 20:15 20.08.2026 20:14	eID Low	Swedish BankID (DOB: 1974/09/06) IP: 84.216.43.193
TEYMUR GHAZI NOORI teymur.noori@ecd.eu	Signed Authenticated	21.08.2026 09:32 20.08.2026 21:07	eID Low	Swedish BankID (DOB: 1970/07/09) IP: 2.248.122.140

* Action describes both the signing and authentication performed by each recipient. Authentication refers to the ID method used to access the document.

Attachments

No attachments related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.

Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed

 Custom events

No custom events related to this document

Verified ensures that the document has been signed according to the method stated above.

Copies of signed documents are securely stored by Verified.

To review the signature validity, please open this PDF using Adobe Reader.

GDPR
compliant

eIDAS
standard

PAdES
sealed